

Lassanként tudtam újra enni, aludni – jól van,
minden elmúlik egyszer, de hogy mindezt a sok kint
– elég nézni a tévét: az úttestre folyó vért,
kiégett szobabelsőt – vagy akár az egérét
a macska karma közt – ezt menti, hogy leforog mind
nyom nélkül valami kozmikus lefolyóban?

Most csönd van, éjszaka, béke. A lét megint ép.
Nyirkos kis fény tapad csapzott, csöpp fejtetőre.
Szám száraz, mellcsúcsomból a forró gyöngeség
hullámokban rezeg szét. Magas, felhőtlen ég,
a Hold mint szétszaladt higany tonnányi csöppje
üli meg a B épület tetőgerincét.

Álmodtam-e, mikor úgy tűnt, hogy a világ csak
egy zárt gyufásdoboz: a szűk, sötét helyen
szüntelen recsegés és nyüzsgés, hajszálnyi lábak
kaparnak mindhiába, s a Hold kerek kivágat
az alacsony fedélen, szemrés egy szenttelen
kísérletezgető, gonosz kíváncsiságnak?

Kornis Mihály

NAPKÖNYV (III)

Történetünk hőse

1

Még mindig nem jó, gondolta.

És: „Nem tudok írni.” Ezt majd így is kéne belevennem, „nem tudok írni”, jó ironikusán, hogy elhiggyék, már egyáltalán nem sajnálom magam, jaj, csak sikerüljön jó ironikusra! Dél körül járt, hetek óta könyörtelen kánikula, kényszeres irodalmi buzgólkodás, de valami temető. Holott ez a temető, '92 Budapest – *hic Rhodus*. Izzadságában fürdött a Paulay Ede utca sarkán, és egyebek mellett épp azt nem tudta eldönteni, begyalogoljon-e ebbe a zűrös mellékutcába, ami új ötlet volt, „az új ötletekkel pedig vigyázni kell”, vagy pedig felszálljon az első buszra, amelyik hazaviszi, kimentti ebből a pokolból.

De még a tökére is folyt a víz. „Mit jövök folyton a falatka tökömmel!” – csattant fel magában kényszeredetten és izléstelenül, amit persze nehéz volna egy műben valószínűleg ábrázolni, hisz egyáltalán csak úgy keveredtem ide, hogy az utolsó szeretőm *miccsoda novellacím!* emlegette a Csirkefogót a maga szép idejében, *mielőtt kitántorgott volna Görögországba, hogy nyílt itten egy jó kis kajálda, nyaralni a másik, úgynevezett stammsze-*

retőjével, melyben SÜLT CSIRKE – RÁNTOTT CSIRKE – CSIRKETÖPÖRTYŰ! kapható, ámbár magam is kiszúrtam már a buszról, „de félt, hogy bezabál”. Most aztán a szélsőségesen bús, ámbár élvezeg gusztálás befejeztével, „áh, nem is veszek semmit, jobb étteremben enni”, lendületesen rámutatott két ordasnagy kirántott combra meg egy mellre meg két káposztával töltött paprikára meg egy természetes kovászos uborkára és egy mosolygósra pirult serclire, az egészét azonban hirtelen fordulattal becsomagoltatta a pókerarcú kiszolgálónóval, „miért ne, vacsorára, ha hazaszédeleg, szegény Manyinak”, a gőzölgő csomagot pedig aljas módon rádobta az uszodai szatyra tetejére, a vizes törülközőbe csavart cuccára, azzal máris gyerünk ebédelni, irány a Kádár-étkezde, Klauzál tér. Naná. Dögmeleg van, nem szabad pánikhangulatban fogni a húrok pengetéséhez, szépen meg kell nyugodni, rozsdás marhapörkölt, kellemes környezet, hideg szóda satöbbi, nekemtudommikell. „Csak ne folya a tökömről is a víz ebben a pokolban!”

Az se lett jó, amit tegnap írt.

Nem tudni, miért. „Ő legalább nem tudta, fogalma se volt.” Rossz író.

Dagályos. „Intoleráns bravúrstiklik, monochrom, kántáló kényszerkoloratúra...” Jó a ritmusérzéke, no de édes istenem, mit ér vele – prózában? Hamis, hazug stílusú író vagyok, panaszolja dr. Sopy Albert, Magyar Tülok. Ritkán sikerül, de akkor Karl Kraus-os – mondotta rólam Berentei Alfonz, a nagydarab elméleti kritikus, amikor még írtam. Aztán van ez a furcsa kritikussrác is, aki kifejezetten ellenem ír, repesve a bukásomra vár. Az titokban író. Van itt mindenféle fajta meg forma ellenem, azt viszont még a saját szerkesztője se tudja megmondani, hogy kéne. „Drámára jó, de a prózát ő se tudja. Prózát senki se tudja, az egy delikát, mint Ama Ernő mondaná. Magányehenna.”

Miért nem jó az, amit ír?

Vagy jó?

„Ki kéne menni a temetőből most már.

Csak most jött be a Halál-téma. Küldjem ki máris?

Nem merem... Végre írok. Ha szart is.

Bemenjek?”

Állt a sarkon szégyenkezve, kezében a gőzölgő szatyor. De mint aki épp csak megtorpant. Hogy is hívták ezt a kicsi utcát a múltban... De már vagy hány perce! Mert ki volt írva a falon, hogy Paulay Ede, és ez a buta név megszúrta a szívét. Mivel régesrég ez volt a Szerecsen utca is, ha nem tévedek, a Kétszerecsen, s az apám emlegette ezt áhitattal, vagy valami hasonló híres utca. A Kazár. Vagy a Laudon! A Paulayban volt Apa legénylakása a háború előtt évtizedekig, és talán az ő szüleinek az üzlete is itt volt... Vagy az a Kazár? Nem emlékezett pontosan, restellte, hogy mindent összekever. De már nincs kit kérdezni. Meghaltak. De kezdetben itt laktak mindannyian...

Zsidók utcája. Gettónegyed.

Nem tudta, bemenjen-e. „Nem megyek be az utcátokba...” Az Andrássy út felé siettében azonban megtorpant, sarkon fordult, visszalopódzott, aztán csak nyújtogatta a nyakát báván a sarkon hosszan, a jelzőlámpába kapaszkodva kukucskált a Paulay Ede sötét belseje felé. Két percig is állt ott, vagy két pillanatig, ezt azután később sehogy sem tudta felidézni, de...

(...

...)

Azon vette észre magát, már befelé sétál.

Szűk, jelentéktelen, kopott út. De benne lenni máris jobb, sokkal jobb, szinte felszabadulás ahhoz képest, ahogyan az imént kinlódva latolgatta, megtegye-e ezt, vagyis amit nem szokott, „változtassunk programot”, illetve a szokásos ingerült büntudattal mégis felugorjak inkább a buszra... „Amivel nem is a Kádárhoz, hanem pinaboltba rohannék!” Ezt a gondolatot azonnal sebesen félretolta, valósággal eltaszította magától, és berohant a legközelebbi eső kapu alá. Valami omladékos, öreg ház. Szűk bejáró, kukákban rothadó szemét. Sötét volt. „Amire számítottam.” A cseppnyi udvart mocskfekete tűzfal szelte ketté, rücskös, penésztől hályogos. Előtte hajlott hátú poroló, akár valami bácsi, nagy idők tanúja. Elaggott.

„Itt laktak. Vagyis itt laktam. Hát persze. Emlékszem.”

Körbémult a klinkertéglás épület kopott sárga félgangján a délelőtti csendben. A szokásos, alattomosan szivárgó rádiózene. Háború előtt is volt. Mindig van, aztán a készüléket egy szép napon a sarokba rúgják. Észrevette a folyosó végi ajtó elé döntött, zöld gyerekbiciklit, meg az egész napra égve felejtett poros villanykörtét a fordulóban, a falból kiálló, gyanús, földelt drótokat a hátsó lépcső fölött, meg a koszos horgolt függönyt az ablakokon. Mindent. A pörköltszagot... Csönd. Sokan megint itthon élnek. „Semmi különös. Megírhatatlan. Úgy ismerem, hogy hányni tudnék tőle!” Az egyforma fények, amiket megátkoztam hajdan. Felsőtet. Unásig számolt repedések a falban. A halálfélelmetek savanyú szaga. A liftaknában lengedező pókszálak!

Kifelé rohanvást gyér, szeszínű hajú, aktatáskás férfibő utközött, s ugyanebben a pillanatban látta meg a lépcsőházi fal különös mintázatát: mintha valaki egyszer a kapualjban próbálta volna ki a géppisztolyát... „Meg tudná mondani, kérem szépen, itt harcok voltak? Ide lóttek?” – kérdezte a bolond Tábor a földszinti lakásából épp távozni készülő satnya embertől, amolyan gázóra-leolvasó külleműtől, aki robbanásszerűen jelentkező ellenszenvét pompásan fegyelmezve a kulcsomóját is akkurátusan összehozgombolta és zsebre vágta, mielőtt válaszolt volna – történetünk hőse zavarában egészen közel hajlott a falhoz, rajta a kis horpadásokat szemlélte nagy gonddal, egyiket-másikat a mutatóujjával meg is cirógatta, mialatt a válaszra várt –, „Nem, uram, nem nagyon hinném, hogy ide bárkik lóttek volna”, mondotta végül a gázóra-leolvasó meglehetősen megfontoltan, „...talán a fal enyvezése okozhatja, esetleg”, folytatta ajkbiggyesztve, hátrafésült hajjal, és meg kell mondani, bár kifelé tartott már, alaposan szemügyre vette a kérdezőt. „Hiszen '56-ra gondoltam...!” – gondolta a hebehurgya író, és a távozonak csaknem utánakiáltotta: „De lehet '44 is, az igaz, bazmeg, már értem, mire célzol!” Aztán mégsem szóltam semmit – szerencsére –, inkább izgágán kiestett a kapun, majd gondolkodás nélkül átrohant a következő házba.

Ugyanaz: udvartalan udvar, kétszer négy méter, annyi se, rettegő sötétség, a lépcsőházból egyenesen a tűzfalra nyíló lengőajtó. No igen, a harmadikon meg a Herpaié! Felszaladt az elsőre, ismét bekukkantott a függőfolyosóra, de újra csak a meleg kozm meg a füstszagú, sárgálló csipkék a gangra nyíló ablakokon, és a cselédlépcsőn égve felejtett villanykörte. Álldogált. „Tábor úr ezzel a tússzentési ingerre emlékeztető visszaemlékezési ízével, ami már a Mártírok Emlékhelye előtt, az úgynevezett Kozma utcai temetőben is fellépett nála nemrégiben, csak menthetetlen kivüállásának adja tanújelét. Kíváncsisága ostoba és felszínes. Alja nézés. Indiszkrét.” Gyorsan le akart szaladni a lépcsőn, ám ekkor a félemeleti lépcsőfordulóban véletlen a lábam alá pillantottam.

„A kigyó!”

A forduló padlómintája: meanderes keretben madártestű, kígyófejű állat sziszeg – az öröklét S alakjába görbedőn! De a három kazetta közül a középső csempén, bár ugyanez a kígyózó forma volt látható, a test már egyértelműen hattyúi, a fej pedig madárfej, csőrében kígyónyelv nem sziszeg. E hattyú a szép, dombos szárnyát csatogtatja. A kígyómadár viszont, az első meg az utolsó kockában, noha rikoltozik, csak ül, szárnymoccanatlan. Miért? „...Egyszer, '78 végén, amikor a legkínosabb volt Ariadnéval az élet, váratlan felmerült bennem egy eltemetett emlékkép, színhely a fürdőszobánk, '56 után lehetünk nem sokkal, vagy még előtte? és Apa sebbel-lobbal ha zaérkezik, azonnal kövessem, a fürdőszobába megyünk, izgatottan kis fehér zacskót ráncigál elő a bőrkabátja zsebéből, azt mondja, hogy a Varázsboltból jön, egy pillanatra tők elhiszem, de volt ilyen nevű üzlet akkoriban, talán az Esku úton volt, óvatosan kitesz a mosdókagyló peremére öt-hat apró fehér tojást, nem értem, de felfogom a jelentőségét, sikoltani szeretnék izgalomban, holott ez még semmi, később egyszer csak a tojások füstölögni kezdenek, szürkén füstölögnek, erős-vékony csikokat füstölnek bele a levegőbe, jó bűdöset füstölnek, talán sziszegnek is, és lassan fehér hamuvá lesznek, ilyen hamukígyókká, legalábbis meg vagyok győződve róla, ezek kígyók, tojásból lett kígyók, átváltozás történt, de az is lehet, hogy csak álmodtam az egészet, és nem tudom, miért nem tudom elfelejteni, néha hozzá szoktam látni, hogy az apám gyűjtötte meg őket gyufával? – vagy meggyűjtött egyet, s én gyűjtöttem meg a többi? –, néha meg azt, hogy nem lett volna szabad egyszerre meggyűjtanom mindet, mégis meggyűjtöttem, titokban, a hátuk mögött – huss! – elégettem a tojásokat, aztán észre se vették, de hát az apám nekem vette, miért vette, kértem rá, vegyen valamit a Varázsboltban, mint egyszer kaptam már Vizicsodát is, ami színesen sziporkázva kinyílik, virágozzék százezer virág, de a tojásokat mért cipelte volna a fürdőszobába? ha nem gyűjtja meg? és azóta is, szürkületi szorongásban vagy hajnali felriadásban, vagy amikor egyszer mélyen leszívtam magam a Röhmer hintaszékében '78-ban, és jöttek a régi hangulatok – jött, jött, füstölgött a fehérszürke féreg, de nem is ez a lényeg...” Ám a lényeg hogy mi volna, azt nem tudta. Felrémlt, hogy midőn bejött a házba, mindjárt a küszöb előtt, középen, egy denevért ábrázoló csempére lépett. Aztán beljebb is volt még kettő... Milyen ház ez? Izgatott lett, zúgott a feje, a szíve is verdesett nagyon, akárha zsúfolt stadionban, fülsiketítő zajban tápáskodna a földről, épp a lelátó összeomlása után, vagy mintha zacskót durrantottak volna el a fülénél. Ezt a sikolyszerű felriadást egyébként az utóbbi időben gyakorta, úton-útfélen érzi. Miért?

Még egy darabig nézte a kőpadlón a kígyót. A kígyómadarat.

Egy idő után az apja anyja, Mama jutott az eszébe a képről. Akihez óvodáskorában hurcolták látogatóba, erre felé, ugyanilyen lépcsőházba. Meg a sok mese. Ebbe? Nagyon hasonlóba. „Csoszogunk felfelé a lépcsőn, bambulok a lábam alá – ne csoszogj! –, és ott is ilyen képek.” Vagy nem? Néha egész napra rábízták a Mamára. Sűrűn révedezett a Mamán mostanában... *Regina. A rekedt öregasszony. Mint egy bagoly.* „Ilyesmi.” *A titok, ősz konttyal. Egy régi halott.* „Biztosan ő volt, aki utolsó lejegyzett álomban megszegyenítette az alázatos szolgát, aki az apám volt...” „...de minderről később, ha a nagy kompozíciót létrehozom!” – gondolta a bolond Tábor – „ha kiboltívezem”, „szóval mindenesetre azt már látni, hogy csak a lejegyzett álmaimból csinos kötetet lehetne létrehozni, *Tábor Breviárium, Officina Könyvek, aranysegélyű mohazöld kötetecskék...*” – és ebből a házból is kisietett.

Fürge lépteim az utcán se tudott lassítani most már, loholt, ahogy szokott, kezemben a ronda fekete úszószytor, tetején a gőzölögve csipogó rántottcsirke-darabokkal, s ami gyakorta megesett vele, gyaloglás közepette meglepte az álom. Futva merengett, ami életmentő szokása különben kiselemista kora óta, aztán időben hazaérj, Buksi, látszólag összefüggéstelenül, akár az apja, az is mindig az utcán, kantáros nadrágos kis zsidó gyerek, ahogy ezt újra mondani merik, gyúrótt matrózbúzban vasárnap karikát kerget bottal, lobog utána a sapkaszalagja, kucorgó zsidóvilág, bolt bolt hátán, poloskás kócerájok, és szombaton minden zárva, de annyit gürcölt a Pista, hallatlan szorgalmas volt, és olyan jól tanult a kereskedelmibe, hogy hamar üzletet nyithatott, szőrmés lett, és feltört, később imádott édesanyámra való tekintettel külön legénylakást tartottam fenn itt, nem kis pénzért, mivel agg atyád akkortájt kérlekszépen nagystilú, mondain életet élt! dicsekedett a forró tenyerű bőrkabátos anyagbeszerző és lecsúszott egzisztencia, ha néha kézen fogva erre haladtunk el, s én szívesebben lekövettem volna a sarki Nyanya étterem kirakati akváriumának egymáson tolongó, halálra ítélt pontyainál, mivel sejtettem, hogy ezek a halak is, mint a zsidók '44-ben a gettóban, csak ezek még naivan itt tolongnak a buborékos lélegeztető körül, és nem sejtik a sorsuk, fénylik a fémes pikkelyük, szegények nem tudják, hogy a vendég csak csettint, és a főpincér majd ilyen ízével kihalássza, rocskával, mindenki szeme láttára cipelik be a konyhára, bárdal jól fejbe suhintják, aztán éles késsel nyissz! a fejét, és a kukta ledobja ilyen buhenvaldi macskáknak, mert itt a háborúban is folyamatosan ölte, egész házakat levezényeltek a hideg udvarra állítólag, és géppisztollyal, de az apám durván elrángatott mindig, sietett, és nem győzte kivárni, amíg kinézem az akváriumot, hanem hogy ne legyen sírás, nekiállt mesélni a valamikori gazdagságáról, amikor még „önálló” volt, árúja is volt bőven, és legendás üzleti híre, ugye, meg ezer női, a Mama bonyolította a telefonokat, aki belesüketült, míg a konyhai csapnál megszült, mert aznap este a nagyapád, volt szíve hozzá, képzeld, haza se jött a kávéházból, és az öt éves Lili féltestvérem eresztett vizet a fazékba, ő hozta anyámnak a kést, mit tudom én, szörnyű volt, a Mama pedig nagy nehezen reggelre kitolt engem, de szegényke egy életre elvesztette a hallását, és sose tanult meg szájról olvasni, más kérdés, hogy amikor legénykoromban a hölgyikék örökké, de megállás nélkül telefonálgattak utánam, ha tehetné, a Mama vette fel a kagylót, olyankor mindent értett, ne félj, legjobb intézőm volt, szerettem is, ha csinálja, és Apa az ilyen színes dumával viszonylag zökkenőmentesen elcsábított a kirakattól, máskülönbön azonban nem szívesen beszélt a zsidókról, ő mondta így, „ott laknak a zsidók”, s csak röviden befele intett, ilyen hegye-ideges csuklómozdulattal a templom mögé, „nem érdekes”, elfordult, még járni se szeretett arra, szégyellte, de mit szégyellt, a születését, zsidónegyed, mekkora hülyeség ez, hülyeség, ezt a szót is Apától tanultam, a jassztól ó *Dedi nekem autó bunda smink kell láss el engem sok száz kincsel ráadásul egy kis szvinggel készpénzzel minden stimmel ó Dedi nézd a dressz mi testem fedí szebb mint Nelson Edi ugye hogy nem leszel te skót*, biztos így akart kitörni a Szerecsen utcából, a szagatlan pénzzel és a modern magyarral, a Dénes Oszidzsessztánc-király hullivudis magyar argójával, hogy *kicsit rassz kicsit jassz de egészbe véve klassz egy valódi fiús leány ó*, mindent akart ő, mohó Apa, az a pici recés szélű fénykép is, letölt nadrágú kopasz pali az erdő bokrai közt a harmincas években, ki az, máig nem értem, nem akarom, biciklitúrán készült, el volt dugva, '58-ban otthoni kutakodás közben a gardróbban kis hiján lezuhantam a létráról, amikor turkáltam a felpakolt

régi holmik meg a sok titkos dobozaik közt, persze más is volt, de miért, a nagypapa is szexkavátor volt, ez nálunk családi betegség, az kérlek ifjú házasként biliárdozás után hajnalban a Podmaniczky felimbolygott szépen a Vidorné kávésnőhöz, a Városligetbe, egy Hermina úti cafathoz, feltúrt ingujjal, táncos léptekkel, kérlek, füttyörészve és szorgalmasan abajgatta délig, mivelhogy özvegy háztulajdonosné volt az illető, és jól élt, nem úgy, mint mink, de hát a Vidornének nagyapád volt a gyengéje, az meg állítólag olyan tisztelettudó volt vele, mint az én anyámmal soha, jaj, ne is beszéljünk róla, miért, ő meg a rókalábas nőkkel, állandóan a muncusokkal, de hányval, be a fényképészhez, *Bözsinek-Imádlak!* és *juj*, puszedlis mosolyok, ők ketten, akkor még nem volt AIDS; fényes bajusz, puhakalap, tejszínhab-pillantás; de igazán milliós fénykép, jól öltözött férjes asszonyok is, akkor még valahogy el lehetett jutni e cukros mázhoz, még volt egy kis füledtség a házasságtörésben, volt valami ize az életnek, igen, olyan barna ize volt, emlékszem, ólmos hajnalban keltem, az utca süket és néma, csak a villanyossin ragyog, kinyitom az ablakot, és menten jó szagok jönnek, dőlnek a jó szagok a Terézvárosban, a pékszagok, a lombszagok, a lócitromszagok, hogy mondjam már, hogy ne legyen ilyen melegem, kicsit befülledt-meghitt életet éltem akkortájt, a járda sápadtszürke, olvatag, csak diszkréten koszos, s nyikorog a cipőm, ahogy megyek a puha árnyékok közt, kora délelőtt, de nem ilyen szmogos-ködös fénytörésben, levegőremegésben, hanem az utca pasztell s otthonos, még rendes, mint egy felütögetett nagypárna, és komoly az élettempó, na, kampóval fel a redőnyt, kipakolni, nyitás, rám dől az állott levegő az ajtón, érdekes, hogy főleg a szagok jönnek vissza, az üzletbelső dohos levendulaillata, ahogy megcsörrentem a kulcsot a veszternkaszszában: vajszagú asszonyok nagykalapban, a gyapjűszoknya alatt micsoda sódarok! itt menetelnek a kirakat előtt mind cérnakesztyűben, ezeknek nincs pénzük, csak cérnakesztyűjük van, aztán egy méltóságteli bejön mégis, áll, néz, nem vásárol, illatozik mindössze, idehozza a testét a napról, nekem párolog itten kéretlenül, ártatlan, mint egy nagykávé, *legyen máskor is szerencsénk, nacsasasszony*, aztán éppenséggel pont ebbe az utcába loholok be déltájban a múltban, hogy a zsidó étkezdémbe menjek, a zsidó anyám zsidó étkezdéjébe, de akkor ezt még nem veszik úgy, tegyük fel, még szegyen a faji uszítás, és béke van és nyugalom, de hát most is béke van, és akkor is épp erre gondoltam, hogy béke van és nyugalom, és szegyen a faji uszítás, meg hogy nem is vagyok zsidó, kikérem magamnak, mindig ezzel jönnek, hogy aztán ne kelljen kifizetni a nyugdíjamat, de azért igyekszem nem félni, nem változtatni útvonalat, habár megvan a véleményem magamról, az egy más kérdés, nem vittem sokra, nincsenek igaz barátaim, nem olvasok eleget, csak szórom a pénzt, a talmudot se tudom, az anyámon kívül alig szeretek, sőt titokban undorodok a fehér-fekete betétes nyári cipőmtől, mégis hordom, miért, ki tudja, roppant félek ezektől a gerjedelmeimtől, a Dzsözefin Béker táncosnő iránti vadproli szerelmemtől, a bűdös sóvárgásomtól mindenféle rosszra és rasszra, főleg a Gellért fürdő szétfolyó húsú mágnásasszonyainak meg zsidó bankárnéinak, általában felnőtt lányos anyáknak a könnyörtelenül heves, felnyársaló jellegű megkummolása tekintetében, és mély aggodalommal tölt el az általános világhelyzet, a pólisai zsidók beözönlése keletről, meg a Milotay István fascista hangoskodásai, ámbátor titkon megvan a középben fésült hajú parkettfűik iránti érdeklődésem is éppúgy, meg a smucigságom, hogy oly pitiáner tudok lenni, ha rosszkedvem van, én utánaszámolok, én vitatkozok, ez olyan egy zsidó, a borbélynál is csak olcsóbb bedörzsölést kérek, sajnos nem vagyok elég nagyszabású, „de Apa mindig azt mondta, jó vagyok, különben nem sajnálnám a halakat”, gondolta az út közepén kacsázva ma-

gába merülten, idegesen vezetett, de a csúcsgalambban mindinkább csak veszteglő kocsik közt, „mindent tudok, ez a problémám”, ebből kellene könyvet írnia, „csak nem tudom megcsinálni, logikus”, csodálkozva körbehordta düledt pillantását, „13 éve nem tudom, úristen, ne hozz mindig zavarba, hogy lehetek ennyire tehetséges!”, és a ferde válla szabta útvonalon bambálódva, búsan csámborgott tovább, kutyafuttában szemügyre vett egy-két frissen kipofozott házat az út mentén, „épp csak kibeletzték, hát igen, tessék-lássék felújították a homlokzatokat, hogy az legyen a látszat, mintha megmentették volna, de odabent egyetlen falat se hagytak a helyén, sok pity pénzcsinálók, újkapitális bűntanyák a Belváros rosszabbik részén, gyarmatosítanak a szívtelen kutyák, brékó, makkos cipő, Manager-tabletta, aranyláncon szivecske, nekem meg hát itt született az apám”; krákolgott, s megállt, elővette a zsebkendőjét, a hátamon már patakokban csorgott a verejték, sajgott a lúdtalpa, „az élet íze, az íze, ezt ma még ki akarom dolgozni”, persze ilyenkor még könnyen megy, ilyenkor mindig „brillirozok”, *ami Erzsi szavajárása volt*, mint a 7-es buszon is reggel uszodába menet aranyfolyó a logoszom, kard ki a szájamból

...azélet íze – azélet azíze

T. SZERINT AZ ÉLET

Jó.

Még egyszer: jó.

De azt azért nem lehetett róla tudni gyermekként, azt a szakadékot, amely felnőtt-kora közepén nyílt meg a lába előtt.

Az ifjúkorukban öngyilkosok, lehetséges, ezt sejtik meg.

Bebarnul a hajdani zöld. Érzékileg megfoghatóvá válik a halál, 1992-ben meg pláne, és kívánhatóvá válik. Nem mint büntetés, de mint a szent játék megváltó lépése, a NE NEVESS KORÁN! „öt mezőt előreléphetsz!” kockája, vagy még inkább, mint kegyként ölünkbe hulló bizonyítvány, mely végre tanúsítja, hogy magasabb osztályba léphetünk.

Az élet ízéről akkor támad benyomásunk, ha mikor az előzőre visszarévedünk. Az öröklétre. Unalmas. Milyen is volna az öröklét, ha nem végtelen unalmas? Ezt egyszer fel kell fedezni, legalább egyszer...

„Ekkor megsejtettem, feléreztem egyetlen életemet: az elhagyottat. Ez az, ami öröknek tetszik: az elárult. Mindig az utolsó. Az, ami éppen van. Ami tart, tart...”

A kezdet nehéz, alig elviselhető részletei. Az éhség, meg a Másik. Megtörni magad, hogy életképesnek ítéless! A súlyos, később is alig múló sebek. Szárnyas, sokat ígérő lázak, érdemtelen hercehurcák. A silány lassú, kötelező megtanulása...

Aztán a gyerekkor. Csillogóan jó bűnök, rossz fajta érdemek. Kétségbeesett, elkésett hazugságok! Ami történik, az jóvátehetetlen. És a környezet mindig áltat, ígérget. Még szabad vagy – de ők épp ezt próbálják meg letagadni, megutáltatni!

Kamaszkor. Hektikás, ritmuszavaros; előre akar tudni, előre akar élni. A piros ragyogás. Táncoltál és öltél. Hullámok tetején a kegyetlen. Kezében az istráng megfeszül. (Az ifjúság majdan zavart korrekció, mint amikor valaki másodszer megy be a nyilvánosházba, és azt hiszi, most már tudja, mit kell mondania a madármak, ha „normált” akar. Nem tudja... Ez a probléma hosszan elhúzódik, és megeszi az amúgy legalkalmasabb éveket, mire pedig a veszteség tényével tisztába jövünk, késő van.)

Felnőttkor: a megelőző élet tompa középkora, újlag. Felébred az ember az ismétlődéshez. Ez, ami most van mindig... Halálelőlértel telített rőfögések, immár

testes az unalom. A testiség is le van leplezve. Ressentiment. („Utófájdalom, fájó emlék. Haragtartás, titkos neheztelés.”) Nietzsche mindenekelőtt esztéta volt, aki ízlése oltárán jó hírét is feláldozta. „Egyébként ez idő tájt előző életemben már megöleltek. Ma vagyok felnőtt, régóta először. Ki nem?...” – „azután nyomtalanul elfelejttem, örökre, ne keresd, soha többé még egyszer, baszki Hérakleitosz, milyen kár, hogy félművelt vagyok”, tátogott a káprázatos melegben. „Úgyse lenne jó.” Viszketett a lába köze is. „Gomba.” Még utolszor betántorgott egy épp következő házba, de már semmi érdekeset nem vett észre benne. „Elteltem, éhes se vagyok, jó.” Ezt szörnyűnek találta. „Hogy én ne legyek éhes!” Erről viszont kérlelhetetlenül megint csak a kéz jutott az eszébe, *a kéz*, meg hogy „Manyit nem szabad megcsalni többé, semmi esetre, dehogy-nem”, erről meg a magányos lihegések, a sunyi lihegések, vagyis a reisz, **reisz doktor, a bűnös**, amit nem szabad, szóval a legjobb, „amivel egyszer habozás nélkül le akarok számolni”, gondolta a bolond Tábor, és egy pillanatig tébolyodottan komolyan is gondolta

de hiszen ezt én meg akarom írni!

és kapásból bevillant az elmúlt hét elejéről az a hihetetlen fényerejű kora délután, violavörös Astoria-sarok, akár valami nemzörűd izgatott-lila kupakja

azt is!

a forróságtól agyonszekált, megvert és kifosztott főutca, ó, hogy mennyire gyűlölte magát már, közben a zsákmány, már szatyorban a lányok az INTIMTOURIST kiszereelésében, s a régi Nemzeti Színház (helye) előtt rohanok felemás-boldogan, félszegen és undorral telve, „Istennek majd azt mondom, anyaggyűjtés”, de a buszmegállónál fékeznie kellett, csakhogy a kangörccstől már nem tudta higgadtan eldönteni, várjon-e, vagy haladéktalanul kocogjon tovább a mocsokkal gyalog, meg se álljon hazáig, a foteljáig, hogy minél hamarabb magára kenhesse a rothadt édes bűnöm, a napi tébolyom, botrányom fekete mézét, a szokásos módon ismét porig alázva magamat, Leopold magyar Bloom, az Every Grün, „aki valahol Isten”, („hol?”), „Uram, a mai napig nem találtam megoldást egy harminc éve égető problémára”, ami egyébként meg fogja akadályozni a termékeny ihletet az asztalnál, mert „képzéljétek, az volt a mániája, hogy az írói munkában ez komolyan hátráltatja, EZ hátráltathatja, nem más, szóval hogy – hihihii! – ez A BŰNE!”), már langyos csuromviz volt a teste, s ragadtak rá a ruhái, lüktetve fáj a füle, verejtékcsikóktól égett a szemhéja

„szégyen”

„micsináljak, szükségem van rá”

„nő helyett, hogy ne bántsam meg Manyit!”

„süket duma”

„jó az, barátom, magyarázat nélkül”

„de már lusta vagyok nőket felhajtani”

„meg ronda és öreg”

„a pornográfia: öskép”

„a faszt”

„no igen, az is, de a pina is! és a bámulatos metafizikai allúziók...!”

ám a busz nem jött, talán felrobbant a rekkenő melegben, remélte egy pillanatig, felfingerült, és hebrencs dühvel kiugrott a vánszorgó autók közé, azután visszaugrott, lomhán fel-alá sétafikált a megállóban, szomorú gorilla, már nem volt lelkiereje hazagyalogolni, legszívesebben felordított volna, „megint szürkés arcú perverzek között

csoszogtam el a munkaidőmből háromnegyed órát! tudatosan elmulasztottam a zse-
nim óráját! csak hogy találjak egy megfelelő segget!”, „röhejes lenne, ha nem volna
sírnyaló” – gondolta(m)

s türelmetlenül toporgó lealacsonyultságában szinte összetöpörödött ottan a tűző
napon, slendrián kupacember a fekete pólótrikójában...

amikor megrohantak a (szöveg-)gondolatok.

4

Vagy csak elhitette magával?

Mert annyira rossz volt mocskosnak lenni, kéjvágó, henye-konya felnőttek, vagyis
tűrhetetlen lett volna szembenéznie a kudarca valódi fokával?

Elég az hozzá, kinjában afféle hangzó képeket látott, álltában költött, valami rájött
abban a hőségben, és gondolatban irt – *rövid a kardod? toldd meg egy lépéssel!* – gorilla-
homloka verejtékszaporban:

a kora délutáni napsütésben kínlódó utca képeről

az egész baljós koldusbolt. Univerzális bűvészkellékek!

Úgynevezett igazi vér kéne már, hisz ezek vadállatok.

International People a Business Centerben! hóhértanfolyamok!

Mindenki hóhér akar lenni, elkezdődött a világháború és mind

jó helyet akar az emelvényen, a költőknek meg

marad a szopnibaszninyalni

ez az ultima ratio... **de a kifosztottság is bántotta a szemét**

mivelhogy előjött a végső kijátszottság, az örömtelen lekúrtság képe

ami '92 augusztusában a pesti utcákról lerítt.

Hogy ezt az én hazámat átverték.

Kiszúrták a szemét, lelopták a jelenjét. Elsinkófálták a jövőjét.

A csapott vállú zuhlás az összes utcasarkon.

Kész, ezt már halomba lehet szedni, el lehet égetni. Rözse-éj.

Gyülolettől rázkódik a Föld. Az ember, aki gyilkosára vár.

Fél, de unja. Ő is ölne... ölne...

meg

**a kábulatos melegben a hajdan forgalmas Totózó előtt a benzingőztől puffadt őszi-
barackokat, éretlenül learatott, utcasarkon sárgított-pirosított paprikákat, paradi-
csonokat, dinnyéket őrző dolgos maffiózó ideges szemvillanásai, ahogy összedol-
gozik a csellengő beavatottakkal, együtt koppasztják a proosztómodern járókelőket,
de kérem, higgyék el, neki sincs már hozzá kedve, a kedély elmúlt, nyista, dühödt-
józanul rekeszeket csapkod, veszekszik a kiségitő kukival, és nem figyel a vevőre,
ami jogos, meg ne bolonduljon ő is a végén**

átellenben a DIXIE-CSIRKE – „mivel olyan is van” – falfehér fogyasztói feltűnés
nélkül

szóval hogy **hóhétkor**

és még mindig nem jött a buszom és láttam

**a buszmegálló fölé magasodó Reagan-barokk irodaház reklámpallosa SINGER Le
Caf! Vásár 20% engedmény! Mindent az irodába! Atelier Grabherr Tőlünk az autó nem luxus!
PROMO INDRA CONSORCIÓ „Ezen a helyen állott az 1837. augusztus 22-én meg-
nyílt Európa gan Biztosító Rt. Pesti Magyar Színház, amely 1840-től Nemzeti Színház-**

ként *cigánymentes övezet!* szolgálta a magyar művészet és művelődés ügyét...” DHL NORTHWIDE EXPRESS Yamaha Clavinona

vagy hogy mondjam

Az idei nyár: amikor a dolgok kíméletlenül történnek, megtörténnek. Itt van, ezt már nem a szüleinek kell elszenvednie, ez a világ for me. Grátis. És ProssPerot is győzni fog a maga módján! Az összes ma született náci diadalt ül hamarost, sípolva nyer majd, nagy hangzavarban, zúrben. Jézus tudta, hogy miért mutat az ég: az időjárás mindig szelíden előjátssza a dolgot, mint valami állat, most is, bee! itt vannak AZ IDŐK JELEI. Kába kövek a körúton. Tűzhalál lesz, mintha fentről reflektórokat

kapcsoltak volna ránk *ouverture*, mielőtt izé ahogy a grillcsirke sül sercegve a kirakatban szóval nem olyasmi, amin valaki még segíthet

hogy nem megmenthető

ezt értette meg

és túl sokszor emlegeti Istent

kihűl a szájában:

„én”

Ami kinn van, megfelel annak, ami benn van: szárazság, száraz malom, áttüzesedett világ, kiszáradt, aszott táj. Ez a mérges napfény! Narancssárgásan remeg a levegő, vadállati hévvel okád fényt a Nap. Most már mindegy. Kimutathatja embergyűlöletét, mielőtt felrobbanna! Még egyszer bevonja élősárga mázával az elérhető dolgok körvonalát, de halált forral. Nyilvánosan. Micsoda közöny mégis. A virtigli Semmi bennünk. A Sportuszodában volt ilyen színű az élet az inframicroda *lámpocska* alatt, ahol '60-ban a hajamat kellett szárítgatnom, szomorú sportiskolásként: drótháló mögül pirosuló, álmosító jaffény. Meg voltunk találva. Mint most. A világ Twin Peaks, kötelező előadásban. Aszalt arcbrók, az undor kiporciózott tonnái. Ha van pénzed. És ez a legjobb eset: Rosszfiú, tiéd lehet Badworld! Ahogy ezek vannak az irdatlanban: Én. Ebben a nagy kurvában: bennem. Kábulatos verőfény; sörpult alatti, koszladt potenciám! Öreg világosság vagyok, elbizonytalanult strici. Vették észre: már nem is lehet elegánsan öltözni! Igazi ruha nincs. Mind olyan poros kinézetűek vagyunk. És senki se néz sehova, mellénéz, „elnéz”, a bukás elvárt. Kifejezetten természetes. Satöbbi. Meddőség ez? És még mi: hóhérbárd – de mindhiába törölgette magát ott felizgulva, megállt a közlekedés: közel a negyven fok Celsiushoz, illetve hát napon – túl a százon: egykedvűen oszladozott a város. „Boszniaiban háború van, itt is lesz”, gondoltam, továbbá hogy „a hullafoltos utca felett a sátán trónolt, ez nyilvánvaló, hogy is verném a faszom munkaidőben másként, Batman of East Europe, the Big Heat”; a vérszagban

„dinnyeillat és kókusz plusz hagyma

– ez ugyanolyan, mint bennem –

szürkeség az örületben, száraz pornó fantáziátlan a gonosz (bennem)”

„gondolta a gonosz Tábor”

„ezt is meg kellene írnom”, meg például amit sose merek:

„a szüleim Állat-Isten Arca (*archetípusok*)”

...ha a családom Állat-Növény-Ásvány-Istenarcát látom: Apa Oroszlánarcát látom, a hörgő, halálra sebesített győztes Macskát, a Nagy Macskát, Fedort; Ó, a cam-

mogó-lusta Szám-Isten, a Kimérő, a Körvonalak közé terelő Húsevő, lusta, Orcátlan, a jó körmű hidalgó, nemes Vad, kecskére a káposztát, mivel

Anyukám a Kócsag, Nem Ez Is, Kacsamadár, MadárIstennő, vörös begy, szajkó, szulejka, Harcos, habár meggyűrűzött bosszú, feketefejú sólyom Halál Fej, Csőr és Karom, parázs, Nád, fű, másfelől zsurló meg Ametiszt, sápadtan ragyogó pár-fél, de a hideg éj elbújt rubinvöröse is, Seol boszorkánya, a megtévesztett Tévesztő anyát szülő Nagyanyám Kék Galamb, topogó türelem apám anyja, Mama, Erdei Ördög. Keményszemű Baglyom...

ezt szímlén sose merem továbbgondolni

de villámsújtottan állt, akárha nem is a buszt várná

„6000 lábnival túl emberen és időn

...Surleitől nem messze, megálltam, ekkor ért engem ez a gondolat...”

én, Kertész Mihály Buddha

szatyromban a pornókazettákkal

áhh marhaság nem érdekes

zökkent a valóra

pár nappal később

„most”

a Székely Mihály sarkán egy kósza pillanatra, mivel jé, **asszem itt lakott a Mama, mielőtt meghalt**, ám ahogy szórakozottan befordultam a nagymamám utcájába, még makacsul visszaködlött a heveny verőfény is, pár nappal előbből, „amikor bebeszélte magának, hogy megvilágosodásom támadt; hehe, hogy ne fájjon annyira a bűnet rö-hejes lenne, ha nem volna sírnivaló”, mert az Astoria-sarok tüzes fénye más értelem-ben is baljós-ismerősen rímelt ottan a bensejét megülő ördögi forrósággal, „érzékiség és még mi”, vacillált a döbrent fényű buszmegállóban egy hete, hogy is volt az a

...fullasztóan lüktető, szennyezett levegő. Arissimeoni hosszú kirakatsora előtt szaharai fényköd terjeng. Bánattal remegő fényszikrák tánca a bágyadt járdautak mentén, mintha a Nap vetne. Alattomos magvető, halált vetne, miriád mérgezett fénytuskét a süppeteg betonra, csak hónapok vagy évek múltán kikelő sárkányfogakat...

ó, kitarulkozott az idő most, kilencvenkettőt mondott, plombás

mosolyú, rosszindulatú ragyogással és Ő (Én)

a reá még írás előtt váró, könyörtelenül szorgalmas

onánia idegi szenzációitól előre elcsigázottan és

jajongva ébredt rá

olyan idő van, mint amit akkor éreztem,

ha leszívtam magam!

na ezt kihúszom

...mert bár abba hagyta, de ez most nagyon visszahozta neki, ó, szempillantás alatt!

Első gondolata erről, hogy a sok jel, ami a hasonlóságot bizonyítja, fordítva is igaz: mintha az ördög a napokban elszívta volna Kelet-Európát! Mint egy ajándék blázt, amit a bűnöző lakosságtól kapott, aki a rabságban züllött el, de hát a már mindegy... Uraim, kasszához! – intett győzedelmes mosollyal a Mester. Ledobta lap-jait az asztalra, össze se adta. „Nem érdekes.” Mindent vitt, a borbélysegédképű dik-tátoroktól a közcsenden át a gondokaszavú humanistáig cakli-pakli tuzes iszákjába söpörte a szegényes hóbelevancot, végül megunván az állampolgári söpredék alá-zatoskodva tolakvó tukmálását, nagy kegyesen elfogyasztotta magát a felajánlott

földrészt is, ezt a különféle fasizmusoktól összesodort és lánctalpaktól préselt csont- és hamutörmelékét...

Utána sajnós nem érzett semmit, jót.

Hangyányit ugyan buta lett Kelet-Európától, kettő pillanatra.

Továbbá reumásan zsibbadt.

Később megfájdult a feje is. „Gondolhattam volna!” – gondolta a Mester ezt is, nem kell, minek

csak annyi maradjon, hogy

a forró időben termett fura csend ez a

közélgő depresszió puha sejtelme

mint a fűtől... hogy nem érzed a nyelved!

a Károlytanács körút szurkos torkolatfényei!

Banálisan provinciális letargia a végsőkéig

valószínűtlen hajdani cukrászdiskurátokban, málló árkádok odvában.

Az Osztrák Söröző szarbarna székei meg akárha talmi kerubok...

„De hisz ezzel kitűnően kárpótolhatom magam!” – reménykedett boldogtalanul a violán pirosuló Astoria-sarkon – érzéstelenítők helyett elegendő kísétálni a kánikulai utcára három körül, „amikor a legnehezebb”, és máris terülj-terülj, asztalkám fogadja az érzéseimet, lángolnak a percek, mint a Gundel palacsinta, tökre beszívom magamat nyárral! Fulladt vörösséggel! Visszhangzó kéjkínnal! Mindeközben pedig csontszáraz maradok! Ez már döfi! Gyalog a mennyországba

„SZÓ SE LEHET RÓLA.”

(Folytatása következik.)

Utassy József

TÁVOZOM AZ ÉDENKERTBŐL

Hármat csikordul mögöttem
az Aranykapu kulcsa:
távozom az Édenkertből.
A Kerúb milyen furcsa.

Nem üldöznek. Önként jövök.
Hátrahagytam mindent én,
csak a fügefalevél leng
nadrágomul, ingemként.

Az Úr Hangja elől futok,
mert kioktat, belepofáz!
Hiába száll ajakamról
hozza ima, fényes fohász.